

Îmbunătățirea sistemului sanitar se face științific: Proiectul european ISTEW

În pofida diferențelor dintre țări în domeniul sănătății, securitatea și strategiile de îmbunătățire a calității sistemului medical sunt o necesitate în toată Europa. Tendința actuală este de a promova o cooperare mai bună la nivel european, în rândul educatorilor din domeniul sănătății, al furnizorilor de servicii medicale, al factorilor de decizie și al celor care decid politic, contribuind, astfel, la o mai bună înțelegere a problemelor din sistemul sanitar.

Considerată drept cea mai importantă reformă sanitară din ultimul secol, legea care modifică funcționarea sistemului sanitar american (nereformat din 1965) „The Affordable Care Act” – sau „Obama-Care”, așa cum a fost popular intitulată, și-a propus drept obiectiv îmbunătățirea accesului la sistemele de sănătate pentru mai mulți cetățeni americani, prin modificarea pachetelor de asigurare și reducerea cheltuielilor cu sănătatea. Legea acționează prin eficientizarea sistemului și chiar stabilirea de co-plăți pentru diverse categorii de cetățeni ⁽¹⁾. Desigur, sistemul de sănătate american este unul extrem de complex, implicând companii private de asigurare și multe clinici din sistemul privat în afara rețelei de stat. Pentru majoritatea populației americane, această reformă a fost bine-venită, mai ales pentru cei cu venituri modeste, care astfel au primit acces la camerele de urgență ale tuturor spitalelor, chiar și la cele private, inaccesibile anterior fără o asigurare privată ⁽²⁾.

Însă există și o importantă masă de pacienți care s-a lovit de neajunsuri financiare și funcționare greoaie a sistemului, mai ales că, deși legea s-a dorit salvatoare de resurse financiare și promoatoare a prevenției, mulți cetățeni aparent sănătoși nu vedeau niciun motiv să își schimbe planul de asigurare anterior. Lansată în urmă cu cinci ani, această lege încă solicită reforme suplimentare, dovedind că și unul dintre cele mai performante sisteme de sănătate din lume trebuie să fie îmbunătățit periodic pentru a face față necesităților pacienților.

În Europa, pachetul de măsuri privind investițiile sociale, adoptat de Comisia Europeană la 20 februarie 2013, arată că investițiile în sănătate reprezintă o componentă-cheie. În comunicatul Comisiei Europene către Parlamentul European cu privire la investițiile sociale pentru creștere și coeziune, inclusiv implementarea fondurilor sociale europene 2014-2020, se arată că „este esențial să se asigure cea mai bună utilizare a resurselor existente și a evita potențialele efecte adverse de durată ale crizei, atât în țările cu grave constrângeri fiscale, cât și în statele membre care au mai mult spațiu fiscal. Creșterea economică viitoare și competitivitatea economică necesită investiții în capitalul uman, care pune bazele productivității și inovației”.

Pachetul de măsuri se intitulează oficial „Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii” și își propune să ajute statele membre ale UE să utilizeze mai eficient bugetele din domeniile social și sănătate prin furnizarea de orientări și promovarea celor mai bune practici.

Raportul european stipulează că fiecare țară din UE răspunde de organizarea și funcționarea propriilor servicii de asistență medicală. Pentru a ameliora aceste servicii nu este neapărat nevoie de cheltuieli suplimentare, cât mai ales de creșterea eficienței ⁽³⁾.

Într-un studiu publicat în 2010 în Marea Britanie s-a arătat că, în medie, 1 din 10 pacienți este în mod neintenționat lezat pe parcursul internării în spital, acest fapt ducând uneori chiar la deces. Lezarea neintenționată se referă de cele mai multe ori la vicii de comunicare între echipele medicale, vicii de proceduri medicale și, în general, de funcționare defectuoasă a sistemului sanitar. Nevoia urgentă de a îmbunătăți îngrijirea pacienților și abordarea provocărilor de îngrijire de calitate și vătămări neintenționate în sistemele de sănătate complexe este bine documentată ⁽⁴⁾.

Mai mult decât atât, sistemele de asistență medicală la nivel global se confruntă cu o serie de provocări legate de necesitatea de a răspunde eficient și eficace de îmbătrânirea populației în creștere, de mai multe patologii complexe și boli cronice. Din rațiuni morale și economice legate de sănătate, ar trebui să se dedice mai puțin timp, energie și bani progreselor tehnologice și mai mult îmbunătățirii sistemelor de furnizare a serviciilor de sănătate.

Schimbările sistemului sanitar nu au cum să se producă imediat și în niciun caz nu pot fi realizate doar crescând investițiile. Acestea reprezintă doar una dintre coordonatele care asigură suportul schimbării. Îmbunătățirea provine în primul rând din percepție și din nevoia de a acționa la toate nivelurile, modificând felul de funcționare și centrând sistemul pe relația mai strânsă între investitor, pacient și furnizor de servicii – în acest caz, pacientul este și investitor, prin plata serviciilor de sănătate, dar și beneficiar.

Siguranța pacienților europeni, protejată prin proiectul ERASMUS ISTEW

În 2013, printr-o inițiativă comună a șapte parteneri academici europeni, a luat naștere proiectul ERASMUS ISTEW: Improvement Science Training for European Healthcare Workers. Acest proiect a plecat de la necesitatea de a proteja cetățenii din UE de prejudiciile evitabile în domeniul asistenței medicale, încurajând statele membre să adopte strategii adecvate pentru a preveni și a combate reacțiile adverse în materie de asistență medicală, inclusiv infecțiile cauzate de asistența medicală, pentru a le permite cetățenilor din UE să dispună de informații suficiente, exhaustive și inteligibile cu privire la siguranța acestora, disponibile în sistemele de sănătate din UE.

Viziunea acestui proiect accede către inserarea în curriculele universitare a unei specializări noi în îmbunătățirea sistemului sanitar, în acest sens fiind nevoie de un substrat academic și științific, universal, accesibil atât pentru studii postuniversitare, cât și universitare – angajament ferm asumat ca obiectiv final ISTEW. În acest sens, se preconizează dezvoltarea și punerea în aplicare a programelor academice care permit universităților europene să eficientizeze forța de muncă din domeniul medical, prin furnizarea de competențe științifice îmbunătățite și a cunoștințelor esențiale. Acest program va permite universităților din domeniul medical să îmbunătățească competențele studenților prin corelarea cunoștințelor de bază dobândite de aceștia în facultate cu alte competențe specifice dobândite prin practică. Scopul proiectului este crearea unui cadru pentru a favoriza elaborarea de politici și acțiuni viitoare în cadrul statelor membre și între acestea, în vederea abordării problemelor principale cu care se confruntă UE privind siguranța pacienților.

Revizuirea standardelor de calitate constă în îmbunătățirea continuă a calității serviciilor furnizate și a modalităților de producere a acestor servicii. În acest sens, un bun management al calității constă

în planificarea, aplicarea practică, controlul și revizuirea măsurilor necesare modelării serviciilor și proceselor, astfel încât acestea să răspundă permanent tuturor nevoilor principalilor actori implicați.

Această definiție a fost finalizată la întâlnirea partenerilor din 2014 la Bled, Slovenia, și definește știința îmbunătățirii ca „generarea de cunoștințe care cultivă schimbarea și oferă îngrijiri centrate pe persoană, îngrijiri sigure, eficiente, eficace, echitabile și oportune. Această știință îmbunătățește starea pacientului, performanțele sistemului medical și sănătatea populației.”

Alte etape ale proiectului au fost clarificarea domeniilor de competență ale Științei Îmbunătățirii Sistemului de Sănătate, revizuirea sistemului de educație / training actual din țările partenere, dezvoltarea de materiale potrivite pentru toți profesioniștii din domeniul medical, la nivel universitar și postuniversitar, dezvoltarea unei rețele de evaluare ce cuprinde un set de date minim preexistent și generarea de resurse care pot fi folosite atât în educație și training, cât și pentru îmbunătățirea modalității de îngrijire a pacientului ⁽⁵⁾.

Proiectul nu va schimba sistemul sanitar din temelie, iar finalizarea sa nu înseamnă că avem toate pârgurile necesare unui sistem sanitar eficient. Însă acest proiect va crea premisele schimbării prin specializarea și furnizarea unor viitori experți atestați universitar care să aibă acces la cele mai noi resurse academice în știința îmbunătățirii și care să producă schimbarea din interior, din cadrul sistemului, nu șlefuirea exterioară și „peticirea” viciilor, așa cum se încearcă în prezent.

În următoarele articole vom detalia informațiile științifice și concluziile cercetărilor noastre cu privire la nivelul de educație în știința îmbunătățirii disponibile în România și perspectivele pe care actualele, dar și următoarele cursuri le va deschide.

Pentru informații suplimentare și documentație avansată, adăugită periodic, încurajăm folosirea site-ului www.ispro.ro, site dedicat implementării proiectului ISTEW în România.

1. „Patient Protection and Affordable Care Act of 2009: Health Insurance Exchanges” . National Association of Insurance Commissioners. 2010.
2. ObamaCare Facts: Facts on the Affordable Care Act. ObamaCare Facts. [Interactiv] Media Solutions. <http://obamacarefacts.com/obamacare-facts/>.
3. Commission, European. Investing in Health. Commission Staff Working Document Social Investment Package February 2013. European Parliament. Brussels : s.n., 2013.
4. Temporal Trends in Rates of Patient Harm Resulting from Medical Care. Landrigan, C. P., Parry, G.J. și Bones, C.B. s.l. : N Engl J Med, 2010, Vol. 363, pg. 2124-2134.
5. ISTEW Team, Partener 5 – Romania. Rapoartele Proiectului ISTEW. Știința Îmbunătățirii în Medicina. [Interactiv] 2015. www.ispro.ro.
6. S, Ginzburg. Improvement science- A curricular imperative. Virtual Mentor. 2011, Virtual Mentor, pp. 620-5. 13(9).
7. EUA Publications. http://www.eua.be/Libraries/Publications_homepage_list/Trends2010.sflb.ashx. [Online]

Sistemul de sănătate american este unul extrem de complex, implicând companii private de asigurare și multe clinici din sistemul privat în afara rețelei de stat.

Scopul proiectului este crearea unui cadru pentru a favoriza elaborarea de politici și acțiuni viitoare în cadrul statelor membre și între acestea, în vederea abordării problemelor principale cu care se confruntă UE privind siguranța pacienților.

Realizarea acestui proiect a trecut prin mai multe etape, cele mai importante fiind dezvoltarea unei definiții a Științei Îmbunătățirii Sistemului de Sănătate, bazate pe o analiză sistemică a practicilor actuale din țările partenere.

Întâlnirea Partenerilor Proiectului ISTEW – Alicante, Spania, Septembrie 2015

Radu Crișan-Dabija, Traian Mihăescu, Clinica Pneumologică Iași

www.pneumo-iasi.ro

www.facebook.com/pneumoiasi

Twitter: @pneumo_iasi